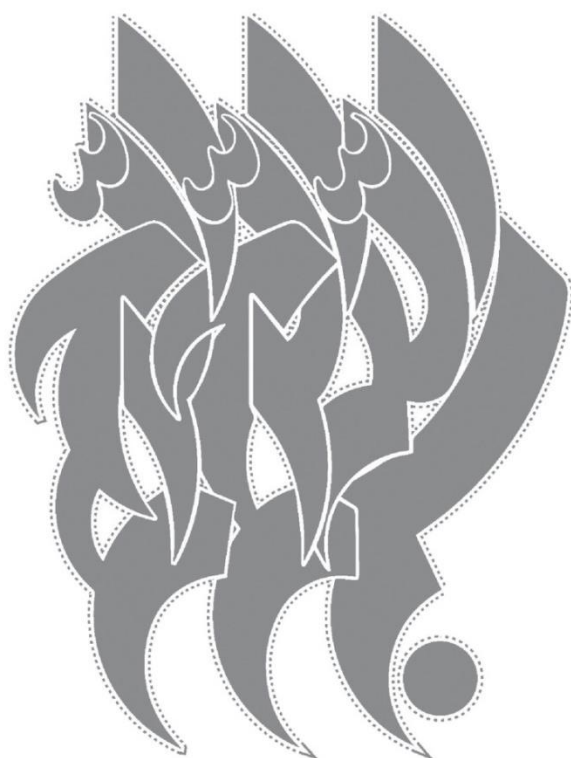

سرشناسه	۱۳۷۷-هاشمی، علی،
عنوان و نام پدیدآور	غیر منصفانه بودن وجه التزام و تعدیل آن/تالیف علی هاشمی.
مشخصات نشر	۱۴۰۴. تهران: یافته ،
مشخصات ظاهری	۷۷ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۸۷۰۵-۴۰-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۷۳] - ۷۷.
موضوع	وجه التزام-- ایران Liquidated damages-- Iran وجه التزام (فقه) *Liquidated damages (Islamic law) -- ایران تعهدات (حقوق) Obligations (Law) -- Iran قاعده لاضرر *Lazarar formula (Islamic law) خسارت Damages
رده بندی کنگره	KMH۸۷۰/۵
رده بندی دیویی	۴۵۰۵۵/۳۴۵
شماره کتابشناسی ملی	۱۰۲۰۲۸۷۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا

غير منصفانه بودن وجه التزام و تعديل آن

تاليف:

علي هاشمي

شناسنامه کتاب

غیر منصفانه بودن وجه التزام و تعدیل آن

ناشر: یافته، تهران

نویسنده: علی هاشمی

طراحی جلد: امین حیدری، دانیال نعمتی زاده

صفحه آرایشی و ویراستاری: نسیم ناصری مقدم

چاپ و صحافی: مؤسسه مهراد

نوبت چاپ: اول (تابستان ۱۴۰۴)

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۷۰۵-۴۰-۸

شمارگان: ۱۰۰

مرکز پخش: تهران، انقلاب، خیابان وحید نظری، پلاک ۸۵، طبقه ۴ واحد ۷

راه های ارتباطی:

۰۹۳۹۴۳۶۷۶۳۶

۰۲۱۹۱۶۹۴۲۵۷

یافته

ناشر کتب دانشگاهی

www.yaftehpublishing.ir

yaftehpublishing@gmail.com

Telegram: yaftehpublishing1

کلیه حقوق مادی و معنوی محفوظ است

میاسای از آموختن یک زبان زدانش می‌تکن دل اندر کمان
فردوسی

تقدیم به
خدایی که آفرید
جهان را، انسان را، عقل را، علم را و عشق را.

و تقدیم به
همه عزیزی که روشنگر مسیر زندگیمان بوده اند.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات.....	۹
۱-۱- مقدمه	۱۰
۲-۱- پرسش آغازین.....	۱۰
۳-۱- اهمیت و ضرورت موضوع.....	۱۲
فصل دوم: وجه التزام و نهادهای مشابه	۱۳
۱-۲- مسئولیت قراردادی.....	۱۴
۲-۲- مفهوم وجه التزام	۱۶
۱-۲-۲- وجه التزام در لغت	۱۶
۲-۲-۲- وجه التزام در اصطلاح	۱۶
۳-۲- ماهیت وجه التزام	۱۸
۴-۲- اوصاف وجه التزام.....	۲۰
۱-۴-۲- خسارت بودن	۲۰
۲-۴-۲- مقطوع بودن.....	۲۰
۳-۴-۲- معافیت مشروط له از اثبات ورود ضرر و تقویم آن.....	۲۲
۴-۴-۲- لزوم تقدم تعیین وجه التزام بر تحقق تخلف از آن.....	۲۲
۵-۴-۲- تجزیه پذیری	۲۲
۵-۲- انواع وجه التزام.....	۲۳
۶-۲- تمایز نهادهای مشابه از وجه التزام.....	۲۴
۱-۶-۲- شرط تحدید مسئولیت	۲۴
۲-۶-۲- شرط عدم مسئولیت	۲۵
۳-۶-۲- شرط تشدید مسئولیت.....	۲۷
۴-۶-۲- بیعانه.....	۲۸
۵-۶-۲- ضمانت نامه مستقل.....	۲۹
۷-۲- مبانی صحت وجه التزام.....	۳۱
۱-۷-۲- مبنای قانونی.....	۳۱

۳۲	 ۲-۷-۲ روایات
۳۳	 ۳-۷-۲ اصل حاکمیت اراده
۳۵	 فصل سوم: روش اجرا
۳۶	 ۱-۳- مقدمه
۳۶	 ۲-۳- روش تحقیق
۳۷	 ۳-۳- مراحل انجام کار
۳۷	 ۴-۳- منابع جمع آوری اطلاعات
۳۷	 ۵-۳- ابزار تحقیق
۳۹	 فصل چهارم: امکان سنجی تعدیل وجه التزام
۴۰	 ۱-۴- بررسی ماده ۲۳۰ قانون مدنی
۴۰	 ۱-۱-۴- سابقه تصویب
۴۲	 ۲-۱-۴- بررسی اصولی (اطلاق یا تقييد)
۴۵	 ۲-۴- انواع تعدیل قرارداد
۴۵	 ۱-۲-۴- تعدیل قراردادی
۴۶	 ۲-۲-۴- تعدیل قانونی
۴۶	 ۳-۲-۴- تعدیل قضایی
۴۶	 ۱-۳-۲-۴- نقش قاضی در تحول نظام حقوقی
۴۸	 ۲-۳-۲-۴- انواع تعدیل قضایی
۵۱	 ۳-۴- مبانی تعدیل قضایی
۵۲	 ۱-۳-۴- شرط نامشروع
۵۳	 ۲-۳-۴- شرط نامقدور
۵۴	 ۳-۳-۴- نظم عمومی
۵۶	 ۴-۳-۴- لاضرر
۵۷	 ۵-۳-۴- «اکل مال به باطل»
۵۸	 ۶-۳-۴- معاملات نامتعارف
۶۰	 ۷-۳-۴- عدم وجود قصد جدی (العقود تابعة للقصود)
۶۱	 ۸-۳-۴- حمایت از طرف ضعیف قرارداد

۶۲	 عدل و انصاف ۴-۳-۹
۶۵	 بطلان، تعدیل و تجزیه وجه التزام ۴-۴-۴
۶۵	 بطلان ۴-۴-۱
۶۶	 تعدیل ۴-۴-۲
۶۷	 تجزیه ۴-۴-۳
۶۹	 فصل پنجم: نتیجه گیری
۷۳	 فهرست منابع

فصل اول:

کلیات

۱-۱- مقدمه

در حقوق مسئولیت مدنی، یکی از اصول بنیادین که از سوی حقوقدانان و نظام‌های حقوقی پذیرفته شده است، لزوم جبران کامل خسارت است. در فقه نیز، بعضی از فقها، به طرفداری از این اصل پرداخته و با استناد به قاعده لاضرر، این اصل را یک اصل مسلم شرعی دانسته‌اند. در نقطه مقابل، مشهور فقها، با این اصل به مخالفت پرداخته و آن را مورد پذیرش قرار نداده‌اند (خادم سربخش و سلطانی نژاد، ۱۳۹۲: ۲۱). صرف‌نظر از صحت و سقم این اصل، اصل مذکور بدون استثناء نمانده است. گاه در قالب شرط عدم مسئولیت، توافقی صورت می‌گیرد که بر اساس آن، عامل زیان در صورت نداشتن عمد، در قبال خسارات وارده مسؤول نیست. گاه شرط تحدید مسئولیت مقرر می‌شود که بر اساس آن، سقفی برای مسئولیت معین می‌شود و در صورت تحقق خسارت بیشتر نیز، همان میزان مورد توافق، ملاک عمل است. در مواردی دیگر، شرط تشدید مسئولیت قرار داده می‌شود که بر مبنای آن، یا قوه قاهره در حوزه مسئولیت قرار می‌گیرد یا شخص بدون ارتکاب تقصیر نیز ملزم به جبران خسارت می‌شود. نوع دیگر از موارد استثناء بر اصل جبران کامل خسارت، «وجه التزام» یا «شرط کیفری» است. ماده ۲۳۰ در قانون مدنی ایران، مبنای جواز این شرط است. بر اساس این ماده، «اگر در ضمن معامله شرط شده باشد که در صورت تخلف، متخلف مبلغی را به عنوان خسارت تأدیه نماید، حاکم نمی‌تواند او را به بیشتر یا کمتر از آنچه ملزم شده است، محکوم نماید». ماده مذکور، ماده‌ای اقتباسی از ماده ۱۲۳۱ قانون مدنی فرانسه است که متأسفانه مقنن ایرانی، تغییرات بعدی این ماده را لحاظ نکرده و شرایط سخت و ناعادلانه‌ای را در برخی پرونده‌ها ایجاد کرده است. آنچه در این پایان نامه محل بررسی است، ماده مذکور، انتقاد از آن و بررسی راه حل های فرار از جمود آن است.

۱-۲- پرسش آغازین

زندگی اجتماعی، افزون بر اقتضانات مادی، اقتضانات اعتباری فراوانی را نیز طلب می‌کند. در این بین، علم حقوق و مشخصاً قراردادها، نقشی مهم دارند. با عنایت به اینکه قراردادها (اعم از معین و نامعین)